

9. april 2019

UPA 2019/165

Qasigiannuguit Aasiaallu akornanni erngup nukinganik nukissiorfiliorsinnaanissaq anguniarlugu aalajangiinissamut tunngavigisassamik Naalackersuisut UKA19 nallertinnagu saqqummiusseqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Aalajangiinissamut tunngavissaliornermi ilanngullugu erngup nukinganik nukissiorfiliassap qanittuaniittut illoqarfiit nunaqarfiillu sorliit ilanngunneqarsinnaanissaat naliliiffigineqarsimassaaq taavalu nukissiutinut ataavartunut assigiinngitsunut Igalikomi misilittaanermi paasisat atorineqarsinnaanersut ilanngullugit nassuiaasiunneqassallutik.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqa Samuelsen, Inuit Ataqtigiit)

Aallarniutigalugu siunnersuuteqartoq Aqqa Samuelsen Inuit Ataqtigiinneersoq Siumumiit qutsavigiumavarput Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuutaanut. Qulequtserneqarsimaneranili eqqumiiginalaarsinnaagaluarpoq Qasigiannuguit Aasiaallu akornanni nukissiorfiliariniagaq inissinneqarsimasutut isikkoqartinneqarmat, tassami nukissiorfiliassatut piukkunnaateqartutut pineqartoq Qasigiannuguit kujatinnguani kangiatungaaniippoq, taannalu illoqarfiit allat nunaqarfiillumi iluaqtigisinnaasarsaattut taaneqarsinnaavoq. Ilaatigut Aasiaat iluaqtigisinnaasaat.

Aallarniuteqarnitsinnilu Siumumiit ilanngullugu eqqaarusupparput siunnersuutip massumap asserluinnangajaa 2016-imi ukiakkut Inuit Ataqtigiinniit siunnersuutaasoq aamma Inatsisartuni suliarisimagatsigu, taamaammallu Siumumiit taamanikkut tunngaviumik oqariartuutigisimasagut allangorsimangimmata kingumut imaattumik oqariartuuteqassuugut.

Nunatsinni erngup nukinga atorlugu nukissiorfiliortiternerit 1990-ikkut aallartinneranni aallartinneqarnerisa kingorna maanna illoqarfiit anginerit tamackersimalerpagut erngup nukinga atorlugu nukissiuuteqalersimanerput. Tamanna inuiaqatigiittut tulluusimaarutissatta annertuut ilagaat, tassami ineriartortitsisimaneq taamaattoq inuiaqatigiinnut aningaasaqarnikkut pitsaasumik siunissami kinguneqartussaasoq ilisimavarput. Soorunami aamma nunatut nukimmik minguitsumik atuinitta annertusiartornissaanik siunertaqartuarnitta assigiinngitsutigut pilersitsinernik kinguneqartarnissaat Inatsisartuni pilersaarussiorlugillu timitalerneqartarnissaat qinikkatut pisussaaffigaarput.

Maannamut erngup nukinganik nukissiorfeqarnikkut pilersitsivigineqareersimasut tassaapput Nuuk, Sisimiut, Ilulissat, Tasiilaq, Qaqortoq kiisalu Narsaq. Siumumilu isumarput malillugu illoqarfiit mikinerit kiisalu nunaqarfiit nukissiuutitigut minguitsumik innuttaasunullu akikinnerusumik atugaqartitsisinnaasut ineriartortinneqarnissaat piffissanngorpoq.

Aap, inuiaqatigiisugut erngup nukinga atorlugu nukissiornermi ineriartortitsisimaneq eqqarsaatigalugu angusaqarsimaqaagut, kisitsisitigullu takussutissat uppernarsitippaat innaallagissamik tunisassiornerput 70 %-iata missaa erngup nukinganik nukissiorfinneersoq. Tamanna ajunngilluinnarpoq, tamannali uniffigiinnarnagu ingerlaqqittariaqarpugut.

Siumumi isumaqarpugut illoqarfiit anginerit kisiisa pinnagit piffissanngortoq aamma illoqarfiit minnerit kiisalu nunaqarfiit nukissiuutinik ataavartunik atuiffigilernissaannik pilersaaruserlugillu pilersitsivigissallugit. Naalakkersuisullu *Nukissiuuteqarnermut imermillu pilersuinermik immikkoortumut pilersaarut* suliarisimasaat suleriaqqinnissami tunngaviumik sakkussaasoq Siumumi atorluartariaqaripput isumaqarpugut.

Erngup nukinga atorlugu nukissiorfiit ilisimasaqarfigingaatsialereersimavagut, taakkualu nukik pilersittagaat pilersissinnasaallu inuiaqatigiinni suli annertunerusumik ineriartortinneqarnissaat periarfissarissaartutut taaneqarsinnaavoq.

Siunnersuuteqartup Qasigianguit Aasiaallu akornanni erngup nukinganik nukissiorfiliorsinnaanissaq anguniarlugu aalajangiinissamut tunngavigisassamik Naalakkersuisut 2019-imi ukiakkut ataatsimiinissaq nallertinnagu saqqummiuseqqullugit suliakkiissuteqarniarnera Siumumiit ilassilluarparput, matumanimi aamma illoqarfiit nunaqarfiillu qanigisaaniittut periarfissaannik nalilersuiffigineqarnissaat anguniarneqarmat taamaattariaqartutut Siumumi isumaqarpugut. Tassami nukissiuutit ataavartut pilersitsiortuigineqarnerini ajornangippat siammasissumik atorluaanikkullu periuseqarluni suleriaaseqarnissaq pingaaruteqarluinnartoq Siumumi isumaqarpugut. Inoqarfiit mikinerusut inuussutissarsiornikkut allatigullu periarfissaasa sutigut tamatigut pitsanngorsartuarnissaat oqariartuutiguarpuput, tamannalu aamma nukissiuuteqarnikkut aqquataasariaqartoq Siumumi isumaqarpugut.

Erngup nukinganik nukissiuuteqarnikkut inerisaaneq nangillugu Naalakkersuisut suleriaqqinnerat Siumumi isumalluarfigigatsigu matumani oqaatigissavarput. Pineqartumilu matumani 2017-imi misissuinerit naammassineqareersimanissaannik Naalakkersuisut taamanikkut ilimasaaruteqarsimanagerat pissangalluta utaqqisimasarput manna iluatsillugu Siumumiit sumut killinnersoq apeqquteqaatigerusupparput, tassami 2016-imi ukiakkut Inatsisartut aalajangerput Naalakkersuisut Qasigianguit, Aasiaat nunaqarfiillu eqqaaniittut ilanngullugit immikkut sammillugit misissuinerinik ingerlatsissasut, misissuinerullu inerneru aalajangersaanissanut tunngavillit Inatsisartunut kingusinnerpaamik 2017-imi ukiakkut saqqummiunneqartussaallutik.

Saqqummiunniagaq tamanna saqqummiunneqareersimasuuppat manna siunnersuut naqqaniit aatsaalloorlugu qaqilerneqarsimassanngikkaluarpoq. Tamanna Siumumi uggornartutut isigaarput pisariaqanngitsumillu kinguarsaanertut isigalutigu. Suleriaaserli ilaanni taamaasinnaasartuq uniffiginagu siunnersuut manna ilalerparput. Siumumiillu neriuutigaarput illoqarfinni nunaqarfinnilu pineqartuni kiisalu inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut pitsaasumik kinguneqartussatut kiisalu avatangiisitigut ajoqusiingitsumik kinguneqartussatut inerniliiffigineqarumaartut.

Naggataatigut Siumumiit oqaatigerusupparput Igalikumi nukissiuutinik ataavartunik assigiinngitsunik atuinermik misileraanermit maanna ingerlasumit misilittakkat ilanngunneqarnissaannik oqariartorneq kisiat tunngavigissallugu apeqquseratsigu, isumaqarlutali nukissiuutitigut periarfissaasinnaasut tamaasa isigalugit misissuinerup suliarineqarnissaa pissusissamisoornerusoq.

Siumumiit pingartipparput suliap ataatsimiititaliamut susassaqtumut ingerlatinneqarnissaa, tassami nunatsinni nukissiuutitigut ataavartunik inerisaaqqinnissamut suligasuaqqinnissatta aallartisaqqinnerani pitsaasumik tunuliaqutsikkamik toqqammaveqarnissaa pingartilluinnaratsigu. Taamatut oqaaseqarluta siunnersuut aappassaaneerseqartinnani Sanaartornermut ataatsimiititaliami suliarineqarnissaa Siumumiit inassutigaaqput.

Anders Olsen, Siumut.